

Naučná stezka Oborou Hvězda, informační tabule.č. 14 - OBNOVA LESA

([Forest renewal](#) - information in English)

Původní lesy se obnovovaly přirozenou cestou, kdy na místě padlých kmenů stromů vyrůstal nový mladý porost většinou z výmladků z pařezů, kořenů nebo semen okolních stromů. Člověk, jenž pro sebe potřeboval dřevo z lesa, jej nejdříve získával převážně tzv. toulavou sečí, při které byly vybírány ty druhy a rozměry stromů, které zrovna potřeboval. S postupem času tak, jak se zvyšovala potřeba dřeva, docházelo od 12. století k stále většímu tlaku na les, na spotřebu dřeva stavebního, k topení i na výrobu dřevěného uhlí nezbytného pro kovovýrobu. V polovině 18. století dostoupila spotřeba dřeva takové výše, že většina lesů byla v podstatě zdevastována. Dřevo byla tehdy strategická surovina, kromě vody a větru lidé neměli jiný zdroj „energie“. To přimělo panovníka, tehdy císařovnu Marii Terezii, k vydání prvních „lesních zákonů“, takzvaných lesních patentů, které upravovaly hospodaření v lesích. Byly vydávány postupně pro jednotlivé země monarchie. Lesní patenty, zvláště pro Čechy a zvláště pro Moravu, byly vydány roku 1754, pro Slezsko však teprve roku 1756. V podstatě to znamenalo, že vlastník se po odtěžení lesa musel starat také o jeho obnovu. Tehdy se začal rozvíjet nový obor, obecně dodnes nazývaný „pěstění lesů“. Způsobů obnovy lesa je mnoho, my si uvedeme jen ty pro nás podstatné.

Výmladkový hospodářský způsob byl využíván v minulosti i ve zdejších listnatých porostech. Každých 5-60 let se porost smýtl a využívalo se výmladné schopnosti dřevin v mladším věku, buď z pařezů nebo z kořenů. Dřevo z těchto porostů bylo horší kvality, s prohnutou spodní částí, a využívalo se především na palivo. Ve Hvězdě se tímto způsobem obnovovaly některé části v období po válkách, kdy byly značné části obory vykáceny.

Holosečný hospodářský způsob charakterizuje těžba na velkých plochách s následující umělou obnovou vysazováním nejčastěji smrkových nebo borových monokultur. Tento způsob umožňuje maximální využití mechanizace jak v těžbě dřeva, tak i v obnově lesa, má i malé nároky na úroveň lesního hospodáře. Naproti tomu využití tohoto hospodářského způsobu doprovází již od 19. století řada obrovských kalamit. Kalamity, v takto vzniklých málo odolných porostech, způsobené větrem, sněhem, námrazou a hmyzími škůdci (např. bekyně mniška, kůrovci, pilatky, obaleč modřínový), působí v naší republice (se souběžným vlivem imisí) obrovské škody. Ignorování ekologických nároků jednotlivých dřevin a paušální zavádění jehličnanů na velkých plochách nemohlo vyústit v jiný konec.

I ve Hvězdě byla v určitých obdobích (zejména koncem 18. a v 19. ale částečně i ve 20. stol.) snaha zavádět jehličnaté dřeviny, zejména smrk na větších plochách.

V současné době je snaha nevhodné smrkové porosty postupně odstraňovat a nahrazovat je domácími listnatými dřevinami přirozeného složení lesa, zde především dubem. Ten často pochází z přirozeného zmlazení. Takovému zásahu do lesa říkáme přeměna a míní se tím změna nepříznivé dřevinné skladby na jinou, přírodě blízkou skladbu.

Při podrobném hospodářském způsobu se obnovní těžba provádí na menších plochách nebo jen prořezáváním porostu, případně se provádí úzké holé seče od okraje. Účelem tohoto hospodářského způsobu je docílit nástup přirozeného zmlazení, nebo ochrany citlivějších dřevin (buk, jedle) v příznivém prostředí zástinu mateřského porostu, ze kterého jsou dorůstající stromy postupně uvolňovány. Výsledkem je les s pestřejší druhovou skladbou, věkově a prostorově rozrůzněný. Takovýto les lépe odolává vnějším vlivům, které jej ohrožují, jako jsou vítr, sníh, ale i škodám způsobeným zvěří, hmyzem a parazitickými houbami. Tento způsob je ve Hvězdě uplatňován také.

Výběrný hospodářský způsob nejdokonaleji využívá nadzemní i podzemní prostor, vytváří les odolný vůči vlivům prostředí, škodlivým činitelům a vytváří příznivé mikroklimatické podmínky. Výběrný les je nestejnověký, tloušťkově i věkově rozrůzněný a zpravidla smíšený. Kritériem zralosti není jen věk, tloušťka kmene, ale také zdravotní stav stromu. Odstraněním starých, zralých a často i nemocných stromů vzniká místo pro nálet nových dřevin a je dána příležitost pro vývoj stromů, které byly dosud v zástinu. Vyžaduje od lesního hospodáře vysokou úroveň znalostí, jemný a šetrný způsob hospodaření. Tento způsob hospodaření umožňuje také využívat přirozenou obnovu lesa ze semene okolních stromů většinou bez nutnosti doplňování výsadbou sazenic. Tento hospodářský způsob je pro druhově odpovídající lesy v přírodní památce Obora Hvězda nejvhodnější a je doporučován i plánem péče.

Na zdejších lesních pozemcích se hospodaří podle zásad trvale udržitelného a přírodě blízkého hospodaření v lesích. Jednou z hlavních zásad tohoto přístupu k lesu je nepřizpůsobovat přírodu a hospodaření v lese vlastním představám, ale naopak na základě pečlivého poznávání a sledování přírodních procesů se snažit o maximální využití tvořivých sil přírody s cílem postupně omezovat lidské zásahy. Hlavní město Praha, jako vlastník lesních pozemků nejen v oboře Hvězda, je od roku 2007 držitelem respektovaného velmi přísného certifikátu Forest Stewardship Council (FSC), zaměřující se zejména na ekologicky odpovědné hospodaření v lesích, a to i v mezinárodním kontextu.

Vedle těžeb, po kterých následuje obnova lesa, máme ještě tzv. těžby výchovné – probírky. Při nich se z lesního porostu odstraňují stromy, které jsou např. poškozené, potlačené, proschlé, a podporují se stromy druhově, zdravotně i prostorově perspektivní. Probírkami také upravujeme druhové složení lesa, když z porostů odstraňujeme dřeviny, které nejsou cílové, tedy nepatří k dřevinám, které by měly v porostech zůstat. Důležitou součástí zdejšího lesního hospodaření je i naplňování mimoprodukční funkce lesů, což je zde mimořádně důležité ve zvláště chráněné části přírody a lese zvláštního určení.

Naučná stezka "Oborou Hvězda":

12. [Přírodní památkový území](#)

14. Obnova Lesa
[informační tabule u vstupu do Oborou Hvězda](#)